

Jiří Krystýnek

Národnost: česká

Datum narození: 16. ledna 1913

Místo narození: Ostrava-Michálkovice

Datum úmrtí: 10. června 1991

Místo úmrtí: Brno

Sociální zařazení: Narodil se do učitelské rodiny. Jeho otec Karel Krystýnek působil nejprve jako odborný učitel. Roku 1920 byl přeložen do Petřkovic na Hlučínsku, kde se stal ředitelem měšťanské školy. Zde rodina pobývala až do německé okupace Hlučínska v říjnu 1938. V lednu 1942 se oženil s dcerou soudního úředníka z Rožnova pod Radhoštěm Martou Nezdařilovou. V listopadu 1943 se manželům narodila dcera Jarmila.

Akademické působení

Po maturitě na reformním reálném gymnáziu v Ostravě-Přívoze směřovaly kroky Jiřího Krystýnka na Filozofickou fakultu Masarykovy univerzity, kde začal roku 1932 studovat němčinu a češtinu. Zároveň se zapsal jako mimořádný posluchač na klavírní oddělení hudební a dramatické konzervatoře. Vzdělával se pod vedením předních jazykovědců, jakými byli Frank Wollman, Arne Novák, Bohuslav Havránek či František Trávníček. Mezi jeho učitele patřili také germanisté Antonín Beer a Jan Krejčí. V neposlední řadě byl pak ovlivněn polonistou a komparatistou Marianem Szyzkowskim. Již během studia se projevil jeho hluboký zájem o slovanskou literaturu, především česko-polské vztahy.

Po absolutoriu roku 1937 působil řadu let na různých odborných a středních školách. Roku 1952 dosáhl doktorátu z filozofie obhájením dizertace *Odras třídní ideologie v literatuře Beskydské*. Na univerzitní půdě se navrátil o dva roky později, kdy získal místo odborného asistenta katedry slavistiky. Následně absolvoval externí aspiranturu ze srovnávacích dějin slovanských literatur, kterou ukončil roku 1960 obhájením kandidátské práce (*Polské vlivy v české literatuře v období meziválečném, zvláště v letech dvacátých*) a dosažením titulu kandidát filozofických věd. Své studium obohatil rovněž několika cestami do zahraničí. Zúčastnil se letních seminářů v Bulharsku, Jugoslávii a polské Vratislavi. Dvakrát pak odjel na kurz pro zahraniční slavisty do Varšavy (1956, 1963). Na fakultě přednášel obecně o slovanských literaturách, zejména o polské, srbochorvatské a bulharské, ale také souhrnně o komparatistice. Roku 1962 předložil svou habilitaci *Z dějin polsko-českých literárních vztahů. Vlivy polské literatury a její percepce v českých zemích v letech 1914–1930* a byl jmenován docentem srovnávacích dějin slovanských literatur. Od roku 1969 působil jako vedoucí oddělení slovanských literatur na katedře slavistiky. Své působení na univerzitě ukončil roku 1978 odchodem do důchodu. V době normalizace nebyl připuštěn k profesuře, a tak zůstal do konce svého života docentem.

Výběr z díla

Badatelská činnost Jiřího Krystýnka směřovala především k regionalistice a slovanské literární komparatistice, v níž se projevil jako věrný žák svého učitele Franka Wollmana. Mezi jeho nejznámější regionalistické práce patří *Ondrášovská pověst v literatuře české a polské* (1956), *K otázce regionalismu v literatuře* (1957) a *Minulost moravského Valašska v díle Čeňka Kramoliše* (1958). V rámci literární komparatistiky se pak zabýval především česko-polskými vztahy. Roku 1966 vyšla jeho klíčová a v mnohém dodnes nepřekonaná práce *Z dějin polsko-českých vztahů*. Přestože se v knize zabývá různými tématy, stěžejním bodem zůstává problematika recepce polské literatury v českých zemích v letech 1914–1930. Mimo to se pokusil analyzovat vliv walterscottismu ve slovanských literaturách a věnoval se historické próze západních Slovanů, staropolským spisovatelům, literární skupině Czartak a jejímu zakladateli Emilu Zegadłowiczowi. Roku 1976 pak publikoval studii o jižních Slovanech *Boj za osvobození balkánských Slovanů v bulharské literatuře 19. století*.

Ve svých dílech se zabýval také českou literaturou. Napsal studii o Šafaříkovi, Bezručovi (*Zapomenutý Bezručův epigon*, 1983) a nezapomínal ani na svého drahého učitele Franka Wollmana. Patřil k jeho předním znalcům a bibliografům. Roku 1969 sepsal jeho nekrolog *Literárněvědné dílo Franka Wollmana* a o devět let později vydal k nedožitým devadesátinám svého učitele studii *Osobnost a dílo Franka Wollmana* (1978). V redakčním kolektivu vedeném Otakarem Bartošem se podílel na tvorbě *Slovníku spisovatelů Polsko* a roku 1964 sepsal učební text *Slovanské literatury I*.

Ocenění vědeckou komunitou

Jiří Krystýnek se literatuře nevěnoval pouze vědecky, ale byl také znám jako vášnivý čtenář různorodých knih. Stal se členem Literárněvědné společnosti při ČSAV, Společnosti pro šíření politických a vědeckých znalostí a spolupracoval s Bulharským kulturním klubem. Krátce po válce působil na krajské pobožce Státního ústavu jazykového v Ostravě a od roku 1953 byl jmenován jejím správcem. Společně s Josefem Hrabákem stál u zrodu Letní školy slovanských studií (1969), kde působil do roku 1976 ve funkci ředitele, poté byl však odvolán. Během svého působení na brněnské filozofické fakultě byl dvakrát vyznamenán za pracovní zásluhy.

Profesní působení

Po absolvování filozofické fakulty nastoupil jako suplující profesor na státní vojenské reformní reálné gymnázium v Moravské Třebové. Na této škole působil i poté, co byla přesunuta do Hranic, a vyučoval zde až do jejího zrušení v září 1939. Za války pak pracoval tři měsíce jako výpomocný učitel na Reálném gymnáziu Františka Palackého ve Valašském Meziříčí. V září 1940 získal místo pomocného pedagoga na obchodní akademii v Moravské Ostravě. O dva roky později byla škola uzavřena a Jiří Krystýnek se přesunul do Vyškova na Moravě. Po válce se vrátil zpět na obchodní akademii do Ostravy, kde působil až do svého odchodu na filozofickou fakultu roku 1954.

Veřejná činnost

Roku 1948 se stal členem KSČ, kde zastával řadu funkcí. Stal se vedoucím stranické skupiny při katedře slavistiky a působil také v komisi pro přijímání členů KSČ při fakultní organizaci.

Evaluace

Jiří Krystýnek, nejstarší žák Franka Wollmana, byl významným brněnským slavistou, polonistou a balkanistou. V rámci výborných komparatistických schopností dokázal využít všeobecný rozhled a sečtělost. Společně s Jarmilem Pelikánem se zasloužil o udržení polonistiky na brněnské filozofické fakultě v poválečných letech. Patřil rovněž k předním znalcům regionální literatury a dodnes zůstává klíčovou postavou brněnské slavistiky.

Ohlasy

Mám neustále před sebou stejný obraz: usměvavý pán, humorně naladěný životní optimista, vždy přátelský a ke všem uctivý (zejména k ženám). \ Ivo Pospíšil

Když jsem jako postarší začal v Brně studovat mj. polonistiku, potkával jsem, zejména v pracovně Jarmila Pelikána, také docenta Jiřího Krystýnka. Byl tehdy už v důchodu a na filozofickou fakultu chodíval z badatelských i ryze soukromých důvodů. Vždy zdrženlivý, usměvavý, optimisticky naladěný (ač si měl právem na co stěžovat), jeden z posledních z rodu džentlmenů.

\ Ludvík Štěpán

Jako zástupce školitele mě kdysi čas od času provázel na tzv. aspirantské zkoušky. [...] A vždy jsem se od doc. Krystýnka dověděl nějaké učitelské historky či „apokryfy“. A také byl mým laskavým a tolerantním šéfem na Letní škole slovanských studií. [...] Mezi přáteli byl znám jako vášnivý knihomol (jak jinak!) a jako ten, kdo jako bibliofil má také některá vzácnější vydání. Kromě toho byl to také vášnivý fotbalový fanda: pamatuji si, jak jsem se s ním díval na jedno utkání v televizi v jeho bytě v Jundrově.

\ Ivo Pospíšil

Prameny a literatura

Archiv Masarykovy univerzity, fond A2 FF, osobní spisy, kart. 6/4.

Archiv Masarykovy univerzity, fond A2 FF, osobní spisy, kart. 22/7.

Archiv Masarykovy univerzity, fond A2 FF, osobní spisy, kart. 79/11.

Archiv Masarykovy univerzity, fond A2 FF, osobní spisy, kart. 26/36.

BARON, Roman – MADECKI, Roman a kol. *Česká polonistická studia. Tradice a současnost (filologie, historie, politologie, právo)*. Praha: Historický ústav AV ČR, 2014, s. 427–429.

- PELIKÁN, Jarmil. Jiří Krystýnek. In *Slavica na Masarykově univerzitě v Brně: Literární věda, jazykověda, historiografie, uměnovědy*. Ivan Dorovský (ed.). Brno: Masarykova univerzita, 1993, s. 170.
- POSPÍŠIL, Ivo. Pilíř brněnské slavistiky a polonistiky. K nedožitým devadesátinám Jiřího Krystýnka. *SPFFBU*, X 6, 2003, s. 161–162.
- POSPÍŠIL, Ivo. Dvacetiletí od odchodu Jiřího Krystýnka. *Universitas*, 2011, č. 3–4, s. 80–81.
- POSPÍŠIL, Ivo. Sté jubileum Jiřího Krystýnka (1913–1991). *Universitas*, 2013, č. 2, s. 64–66.
- ŠTĚPÁN, Ludvík. Připomínka Jiřího Krystýnka. K nedožitým pětadevadesátinám pedagoga a vědce. *SPFFBU*, X 2, 2008, č. 2, s. 165–166.